

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลตามแนวคิดลัทธิจิตสมมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลัทธิจิตสมมูลขององค์การ
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
6. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการวินิจฉัยและตัดสินใจที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยวิธีการที่ดีที่สุด (Optimal Means) คือ การปกครองท้องถิ่นก็เหมือนกับการบริหารองค์การอื่นๆ ที่ต้องมีเป้าหมายสูงสุด ในการจัดการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างประหยัดได้จะต้องมีการวางแผนในกระบวนการวางแผนบริหารงานจะต้องตระหนักถึงความสำคัญโดย การเตรียมการวินิจฉัย หมายถึง การกำหนดแผนงาน (Plan Formulation) ที่ประกอบไปด้วยกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตของงาน การรวบรวมข้อมูลที่จะใช้เป็นข้อเท็จจริง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หมายถึง การปฏิบัติตามแผน (Plan Implementation) จะต้องทำความเข้าใจส่วนประกอบของแผนทั้งทางด้านการกำหนดตัวผู้ปฏิบัติงานและวิธีสื่อสาร (Communication) ตลอดจนกระตุ้นผู้ปฏิบัติเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ (Persuasion) และในอนาคตคือ ความแตกต่างกับระยะเวลา (Period of Time) อาจะกำหนดแผนระยะสั้น (Short Range Plan) แผนงาน

ที่จบภายใน 2 ปี แผนระยะกลาง (Intermediate Term Plan) อยู่ระหว่าง 2-5 ปี แผนระยะยาว (Long Range Plan) แผนงานระยะ 5 ปีขึ้นไป(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546ก)

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และเพื่อมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่น ให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546ข)

ความหมายของแผนพัฒนาตำบล

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการให้ความหมายของแผนพัฒนาตำบลไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546ข) ได้กล่าวถึง แผนพัฒนาตำบล หมายถึง การวางแผนพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนา โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลการวางแผนพัฒนาตำบล หมายถึง การวางแผนพัฒนา ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนงาน โครงการ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของตำบล โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การเอกชนและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน โดยประชาชนในท้องถิ่นนับวันจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น ที่จะได้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. แผนพัฒนาตำบลจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงจะเป็นข้อมูลที่ทำให้การวางแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่กระทำในระดับบนขึ้นไปมีความเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น
2. ในแต่ละตำบลย่อมมีปัญหาและความต้องการ ของประชาชนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแนวทางในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาย่อมไม่เหมือนกัน จึงควรเปิดโอกาสให้คนในตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนได้อย่างตรงจุด และเลือกใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง
3. การบริหารแผนพัฒนาตำบลจะช่วยให้การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างประสานสัมพันธ์และสอดคล้องกันยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการลดความซ้ำซ้อนของโครงการ

4. ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน แผนพัฒนาตำบลจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ประชาชนใช้ในการควบคุมการดำเนินงานและบริหารสภาตำบล ความสำเร็จหรือการล้มเหลวในการปฏิบัติตาม แผนจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

นิคม บุระพันธ์ (2543 : 25) ได้กล่าวถึงการวางแผนพัฒนาตำบล หมายถึง การวางแผนพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของตำบล โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลการวางแผนพัฒนาตำบล หมายถึง การวางแผนพัฒนา ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของตำบล โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การเอกชนและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน

สุพจน์ บุญวิเศษ (2549 : 24) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการและวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ และความหมายของการวางแผนที่ใช้กันทั่วไป หมายถึง การคาดการณ์ หรือการมองถึงวิถีทางต่างๆ ในอนาคต

จากการศึกษาความหมายของการวางแผน สรุปได้ว่า การวางแผนและการวางแผนพัฒนาตำบล รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเพื่อให้มองเห็นภาพของการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของการวางแผนพัฒนา

ปรกรณ์ ปรียากร (2542 : 26 - 28) แยกองค์ประกอบของการวางแผนได้ 7 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนเป็นกระบวนการ (Process) กระบวนการในที่นี้หมายถึงกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันซึ่งเกิดขึ้นในหน่วยเดียวกัน กิจกรรมนี้ต้องการทั้งทรัพยากรและพลังงานเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้

2. การจัดเตรียม (Preparing) การวางแผนเป็นกระบวนการของการเตรียมชุดหนึ่งของการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับการอนุมัติและดำเนินการโดยองค์การอื่นๆ แม้ว่าหน่วยงานหนึ่งมีหน้าที่วางแผน มีอำนาจอนุมัติและดำเนินการตามแผนที่ตาม กระบวนการดังกล่าวนี้ยังมีอยู่ต่างหากโดยเฉพาะ

3. ข้อมูลข่าวสาร (Information or a Set) ข้อมูลข่าวสารเปรียบได้กับเส้นเลือดใหญ่ของการเตรียมการในการวางแผน ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่นักวางแผนต้องสืบค้น รวบรวมคัดแยก วิเคราะห์ กลั่นกรอง และสรุปจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ

4. การตัดสินใจเพื่อการกระทำ (Decisions for Action) การวางแผนมุ่งสู่การกระทำเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งไปสู่วัตถุประสงค์อย่างอื่น แต่การวางแผนก็มีผลงานระดับสอง (Secondary Results)

อีกหลายๆ อย่าง เช่น การพัฒนาการบริหาร การพัฒนาการตัดสินใจและการฝึกอบรมให้คนทำงานร่วมกัน เป็นต้น

5. ในอนาคต (In the Future) ลักษณะสำคัญยิ่งของการวางแผน ได้แก่ การมุ่งสู่อนาคต มีการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต ความไม่แน่นอน และเงื่อนไขต่างๆ

6. การมุ่งสู่การทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (Directed at Achieving Goals) กระบวนการวางแผนจะไม่สามารถดำเนินไปได้ถ้าขาดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง จุดหมายปลายทางของการกระทำเป็นกระบวนการดังกล่าวมา

7. ใช้วิธีการที่ให้ผลงานสูง (By Optimal Means) จุดสำคัญอันหนึ่งในกระบวนการวางแผนก็คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการกับเป้าหมาย (Means/and Ends) เพื่อเลือกวิธีการกระทำที่ก่อให้เกิดผลตามเป้าหมายมากที่สุด

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546 : 8) กล่าวว่า การวางแผนโครงการพัฒนาเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่กำหนดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยมีพื้นฐานโดยที่กิจกรรมพื้นฐานมีระยะเวลากำหนดแน่นอน และมี องค์ประกอบตามลักษณะงานของกระบวนการวางแผนพัฒนา เพื่อให้ครอบคลุมทุกเรื่องของการวางแผนพัฒนา คือ

1. เป้าหมายรวม/การกำหนดนโยบาย
2. การวิจัยและการสร้างทางเลือกต่างๆ ในนโยบาย
3. การตัดสินใจด้านนโยบายทั้งในนโยบายระดับชาติ และในระดับเทคนิควิธี ระดับการดำเนินการ และระดับย่อย
4. การวางแผน การวางโครงการ และการจัดสรรทรัพยากร
5. การสร้างโครงการ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การวางแผนก็คือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ

เป้าหมายของการวางแผนพัฒนา

เป้าหมายของการวางแผนพัฒนาควรพัฒนาคนให้มีความสุข คนเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นผู้มีบทบาทในท้องถิ่นทั้งเป็นผู้ดำเนินงาน เป็นผู้ได้รับประโยชน์และเป็นผู้สืบทอดการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คนจึงเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และมีความสุข คือ (สนธยา พลศรี, 2545 : 53-54)

1. การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบกิจกรรมงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง

และครอบครัว ความรู้ทางการเมืองและความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพดี สามารถพึ่งตนเองได้ ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

2. การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม คือ ทำคนให้เป็นคนดีทั้งคิด พูด และการประพฤติปฏิบัติ อย่างถูกต้องกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การพัฒนาคนให้มีความสุข คือการทำให้คนมีความสุข สงบ มีจิตใจดีงาม เชื้อกเย็น มั่นคง ผ่องใส ไม่มีความเครียด เข้าถึงสัจธรรมของชีวิต มองโลกในแง่ดี

สรุปการวางแผนพัฒนา คือ การนำข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ในส่วนท้องถิ่นมาแก้ไข ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ โดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพื่อให้ครอบคลุมถึงปัญหามุ่งพัฒนา ไปที่คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก

ลักษณะของแผนพัฒนาที่ดี

1. เป็นลักษณะของการกำหนดวิธีการดำเนินงานล่วงหน้าว่าในแต่ละจุดหมายของการพัฒนาจะดำเนินการโดยวิธีการใดและมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะบรรลุได้อย่าง ชัดเจน ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ กลุ่มเป้าหมายและเวลา

2. เป็นการทำงานในเชิงรุกที่มุ่งจะเข้าไปเอาชนะปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดปัญหาอุปสรรคซ้ำซ้อนขึ้นมามาก โดยการอาศัยข้อมูลในอดีต สภาพการณ์ในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ตลอดจนถึงศักยภาพขององค์กรและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนทั้งความ จำเป็นเร่งด่วน มาประกอบการพิจารณา

3. เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุถึงเจตนารมณ์ได้จริง โดยแนวทางการดำเนินการของแผนจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง และอยู่บนหลักเหตุและผล

4. เป็นรูปแบบปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรและสิ่งแวดล้อม แผนยุทธศาสตร์ จะต้องมีความยืดหยุ่นหรือปรับปรุงได้ง่าย เพื่อให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม หรือ ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

5. เป็นเครื่องมือในการยึดโยงค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรเข้าด้วยกัน ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีความรู้สึกเป็นภารกิจที่จะต้องร่วมกันปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ได้กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล มี 3 ประเภท ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548 : 5)

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

2. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่ทำได้ขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน ก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

3. แผนปฏิบัติการ หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมด ในพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติกรอบแนวทางในการพัฒนาและจัดทำบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1.1 ต้องให้ประชาชน รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต และให้ประชาชน มีสิทธิแสดงความคิดเห็นด้วย (มาตรา 59)

1.2 ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจสังคม (มาตรา 76)

1.3 มีความอิสระในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 284)

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น (มาตรา 16)

3. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 46(3)) และกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบในการบริหารราชการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ (มาตรา (1))

4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ดังนี้

แผนพัฒนา หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และพัฒนาตำบล 3 ปี

แผนยุทธศาสตร์พัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติ แผนพัฒนาแห่งชาติและแผนพัฒนาอำเภอแผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทบทวน เพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนการดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

กระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนได้ดังนี้ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ กระบวนการวางแผนนโยบายสาธารณะ 5 ขั้นตอน ของเจมส์ แอนเดอร์สัน (James Anderson อ้างถึงใน กองราชการส่วนตำบล, 2543ก : 15) มีดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและกำหนดโครงรูปของการวางแผน หมายถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรขององค์การ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการพิจารณา นโยบายรัฐ การพิจารณาสภาพของเศรษฐกิจและการพิจารณาปัจจัยภายนอก

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง มีความเป็นไปได้และเฉพาะเจาะจง สามารถวัดระดับความสำเร็จได้ สามารถทำได้ มีเหตุผลและสอดคล้องกับความเป็นจริง และมีการกำหนดเวลาที่จะกระทำให้สำเร็จ

3. การวิเคราะห์ทางเลือกและการจัดทำแผน หมายถึง การวิเคราะห์ทางเลือก การมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบทุกระดับ การจัดทำแผนให้เหมาะสมกับเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ขององค์การ

4. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การจัดตั้งองค์การรับผิดชอบการนำแผนไปปฏิบัติ การอบรมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของแผน

การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม และความมุ่งมั่นของบุคลากรที่จะนำไปปฏิบัติ

5. การประเมินผลและการปรับปรุงแผน หมายถึง การตรวจสอบระดับความสำเร็จ การตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบสมรรถนะขององค์การในการนำไปปฏิบัติ การประเมินผลการนำไปปฏิบัติ และการปรับปรุงแผนให้เหมาะสม

จากการศึกษาขั้นตอนของการวางแผน สามารถสรุป ขั้นตอนของการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและกำหนดโครงสร้างของการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ทางเลือกและการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลและการปรับปรุงแผน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลิติตสมมูลขององค์การ

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับ Balanced Scorecard

การบริหารองค์การโดยลิติตสมมูลขององค์การ (BSC : The Balanced Scorecard as a Strategic Management System) คือ วิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์องค์การไปสู่ชุดของการวัดผลสำเร็จที่กำหนดกรอบสำหรับการวัดกลยุทธ์และระบบการจัดการ โดยในการวัดผลสำเร็จขององค์การจะมี 2 มิติ ทั้งวัตถุประสงค์ด้านการเงิน และไม่ใช่งานเงินที่สมดุลกัน ซึ่งจะพิจารณาได้ 4 มุมมอง คือ (พสุ เดชะรินทร์, 2546 : 1-2)

1. ด้านงบประมาณและการเงิน หมายถึง ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร การใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การตรวจสอบป้องกันการรั่วไหล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ
2. ด้านลูกค้าและบุคลากร หมายถึง ประชาชนผู้รับบริการ นักวิชาการหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ รัฐบาล และผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์
3. ด้านการดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินการภายในขององค์การโดยจัดความรู้ความสามารถของบุคลากร ทักษะจริยธรรม ขวัญและกำลังใจ กระบวนการทำงานวัฒนธรรมองค์การ
4. ด้านการพัฒนาองค์การ หมายถึง การพัฒนาองค์การโดยการนำนวัตกรรม ได้แก่ งานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบงาน การสร้างเครือข่าย ระบบการตรวจค้นข้อมูล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความเป็นมาของ BSC

คณัย เทียนพุฒ (2546 : 24) กล่าวว่าในประเทศไทย Balanced Scorecard (BSC) ยังไม่มีศัพท์บัญญัติที่ชัดเจนแต่ปัจจุบันได้มีผู้รู้และนักวิชาการหลายท่านได้ตั้งชื่อเป็นภาษาไทยไว้แตกต่างกัน อาทิ การประเมินผลเชิงคุณภาพ การประเมินองค์การแบบสมดุล การวัดผลแบบสมดุลลิจิตสมดุล ลิจิตดัชนี คุณดัชนี หรือ สมดุลกระดานคะแนนแนวคิดเกี่ยวกับ BSC เริ่มมีการกล่าวถึงและใช้กันอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 โดย Kaplan & Norton (อ้างถึงในคณัย เทียนพุฒ, 2546 : 24) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดนี้ เพื่อช่วยในการประเมินองค์การและนำเสนอรายงานให้ผู้บริหาร โดยอาศัยมุมมอง (Perspectives) อื่นนอกเหนือจากมุมมองทางการเงิน เพราะจากการศึกษาและสำรวจสาเหตุ Kaplan & Norton พบว่า องค์การส่วนใหญ่ในอเมริกันนิยมใช้แต่ตัวบ่งชี้ทางการเงินเป็นหลัก แต่ภายใต้การแข่งขันในยุคปัจจุบันผู้บริหารเริ่มพบว่า การที่องค์การจะประสบความสำเร็จและอยู่รอด ภายใต้ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงนั้น การอาศัยตัวชี้วัดทางการเงินเพียงอย่างเดียวมันไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากตัวชี้วัดทางการเงินมีข้อจำกัดหลายประการ

ข้อจำกัดของตัวชี้วัดทางการเงิน

1. การแข่งขันในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นที่ปัจจัยจับต้องไม่ได้มากขึ้น (Intangible The Assets) เช่น ความรู้ (Knowledge) ชื่อเสียงภาพพจน์ขององค์การ (Image) ความพึงพอใจของลูกค้า ความพึงพอใจของพนักงาน ดราอีหื้อ ของสินค้า หรือแม้กระทั่งความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
2. ตัวชี้วัดทางการเงินบอกให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตหรือสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว (Lagging Indicators) แต่ไม่ได้บอกให้รู้ถึงปัญหาและโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับองค์การในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในตัวชี้วัดทางการเงินเป็นตัวเลขหรือข้อมูลที่ได้มาต่อเมื่อเหตุการณ์หรือระยะเวลาได้สิ้นสุดลงแล้ว

องค์การในประเทศไทยนำเอา BSC มาใช้ด้วยวัตถุประสงค์หลัก ๆ สองประการ คือ

1. เป็นเครื่องมือในการประเมินผลระดับต่าง ๆ
2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยเชื่อมโยงระหว่างแผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการ

ปัญหาสำคัญในการนำ BSC มาใช้ (Implementation) ในประเทศไทย

พสุ เดชะรินทร์ (2546 : 4) กล่าวว่าปัญหาสำคัญในการนำ BSC มาใช้ (Implementation) ในประเทศไทยไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงของการออกแบบ (Design) แต่ปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นหลายประการ อาทิ

1. การที่ผู้บริหารระดับสูงมักไม่ได้มองว่า BSC เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์การ หรือ Chang Project แต่มักมองเป็นเพียงการจัดทำแผนปฏิบัติการหรือการสร้างตัวชี้วัด

เท่านั้น ซึ่งจริง ๆ แล้ว การนำ BSC มาใช้ภายในองค์กร อย่างถูกต้องจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหลายประการ

2. การที่ผู้บริหารมองว่า BSC เป็นเพียงแค่โครงการ (Project) ที่มีกำหนดหรือระยะเวลาสิ้นสุด ดังนั้นเมื่อได้มีการออกแบบ BSC เสร็จสิ้นแล้ว ผู้บริหารก็มักจะให้ความสำคัญต่อ BSC น้อยลง
3. การที่ผู้บริหารมองว่า BSC เป็นเพียงสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาเพียงปีละครั้งในตอนสิ้นปี ซึ่งปัญหาของการมอง BSC เป็นเพียงแค่โครงการหรือพิจารณาเพียงแค่ปีละครั้ง ทำให้องค์กรไม่สามารถใช้ประโยชน์จาก BSC ได้อย่างเต็มที่ และทำให้ BSC ไม่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร
4. การต่อต้านหรือไม่ยอมรับในการนำ BSC มาใช้ ส่วนใหญ่สืบเนื่องจากความไม่เข้าใจต่อแนวคิดและประโยชน์ของการนำ BSC มาใช้ในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลัวว่าเมื่อนำ BSC มาใช้แล้วจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่แย่งสำหรับตัวเอง

BSC กับระบบราชการ

พสุ เดชะรินทร์ (2546 : 6-7) กล่าวว่า สำนักงาน ก.พ. ได้นำ BSC มาใช้เป็นกรอบแนวทางกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จและตัวชี้วัดผลการดำเนินการหลักขององค์การในการพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาองค์การจากทุกมุมมองอย่างครบถ้วนทั้ง 4 มุมมองคือ มุมมองด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในองค์กร มุมมองด้านองค์ประกอบภายในองค์กร มุมมองด้านนวัตกรรมและมุมมองด้านการเงิน ซึ่งตามปกติหน่วยงานราชการจะให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในองค์กรโดยมุ่งเน้นที่กระบวนการทำงานและตัวหน่วยงานมากกว่าปัจจัยภายนอก เช่น ประชาชน ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์และให้ความสำคัญกับเรื่องการเงินเฉพาะเวลาเสนอของบประมาณประจำปีเท่านั้นมุมมองของ BSC ไม่จำเป็นต้องมี 4 ด้านเสมอไป องค์กรที่นำเทคนิค BSC มาใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานสามารถปรับมุมมองให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสม โดยมุมมองที่กำหนดขึ้นควรเอื้ออำนวยให้องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์ทุกกลุ่ม

ตัวแบบประยุกต์ของ BSC ที่ปรับใช้กับส่วนราชการไทย

ตารางที่ 2.1 ตัวแบบประยุกต์ของ BSC ที่ปรับใช้กับส่วนราชการไทย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร ประชาชนผู้รับบริการ นักวิชาการ หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ รัฐบาล ผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์	องค์ประกอบภายในองค์กร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ทักษะ จริยธรรม ขวัญและกำลังใจ กระบวนการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร
นวัตกรรม งานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบงาน การสร้างเครือข่าย ระบบการตรวจค้นข้อมูล ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	การเงิน ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร การใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การตรวจสอบป้องกันการรั่วไหล การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

Balanced Scorecard ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลองค์กรไม่สามารถใช้แต่ตัวชี้วัดทางการเงินได้เพียงอย่างเดียวผู้บริหารต้องพิจารณามุมมองอื่น ๆ ประกอบด้วย ซึ่งประเด็นนี้คือ จุดเริ่มต้นหรือที่มาของ BSC ที่ Kaplan & Norton พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลองค์กร โดยต้องพิจารณาให้ครอบคลุมถึงมุมมองทั้ง 4 ด้าน คือ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) โดยภายใต้แต่ละมุมมองประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ (Objective)
2. ตัวชี้วัด (Measures หรือ Performance Indicators)
3. เป้าหมาย (Target)
4. ความคิดริเริ่ม หรือสิ่งที่จะทำ (Initiatives)

Balanced Scorecard ในฐานะเครื่องมือที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

दनัย เทียนพุด (2546 : 25) กล่าวว่า BSC นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการประเมินผลแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า จุดอ่อนที่สำคัญของผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ที่การวางแผนหรือ การจัดทำกลยุทธ์ แต่อยู่ที่ความสามารถในการนำกลยุทธ์ที่ได้กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่องค์กรจะประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องประกอบด้วยทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติถ้าองค์กรมีกลยุทธ์

ที่ดีเพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ในขณะเดียวกันถ้ามีความสามารถในการปฏิบัติ แต่ขาดกลยุทธ์ที่ดีย่อมทำให้องค์การขาดทิศทางที่ชัดเจนและยังถ่วงการขาดทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการปฏิบัติที่ต้องการนั้นย่อมจะประสบความล้มเหลวตั้งแต่ต้น ดังนั้นแนวทางสำคัญที่จะทำให้้องค์การประสบความสำเร็จจึงต้องประกอบด้วย การมีทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการนำกลยุทธนั้นไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กลยุทธ์ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นขาดการสื่อสารและการถ่ายทอดไปยังผู้บริหารระดับต่าง ๆ และพนักงาน ซึ่งถ้าบุคคลภายในองค์กรไม่สามารถเข้าใจต่อวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร ย่อมยากที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ได้
2. การที่ผู้บริหารระดับต่าง ๆ และพนักงานยังขาดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกลยุทธ์
3. ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรมักไม่ค่อยให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับกลยุทธ์มากนัก ผู้บริหารมักจะมองว่ากลยุทธ์เป็นเพียงกิจกรรมที่ทำเพียงแค่ปีละครั้งเท่านั้น ทำให้กลยุทธ์ไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

หลักการ BSC สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาอุปสรรคทั้ง 3 ข้อเบื้องต้นของการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะ BSC จะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดกลยุทธ์ให้บุคลากรทุกระดับได้รับทราบ อีกทั้งการแปลง BSC จากระดับองค์กรไปสู่ระดับหน่วยงานและระดับบุคคล ทำให้ทุกคนทราบถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนเองจะต้องทำเพื่อช่วยให้กลยุทธ์ขององค์กรประสบผลสำเร็จ

ประโยชน์ของ Balanced Scorecard

การทำ BSC มีประโยชน์ต่อองค์การหลายประการ ดังนี้

1. การเห็นชอบและสื่อสารทางกลยุทธ์
2. การเรียนรู้
3. ทำให้การวางแผนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
4. กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาองค์กร
5. การบริหารการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการนำ Balanced Scorecard มาใช้ให้เกิดผล

ดนัย เทียนพุฒ (2546 : 28) กล่าวว่า การนำ BSC ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จนั้น มีปัจจัยหลาย ๆ อย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง และขั้นตอนที่จะส่งผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับขั้นตอนของการนำ BSC ไปใช้มากกว่า การออกแบบแต่การนำ BSC ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จนั้น ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว ซึ่งจะสามารถสรุปปัจจัยที่จะนำ BSC ไปใช้ให้เกิดผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการนำ BSC มาใช้ให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในหลักการของ BSC และมีทัศนคติที่ดีในการนำ BSC มาใช้ อีกทั้งต้องให้การสนับสนุนและเป็นเจ้าภาพในการนำ BSC มาใช้ในองค์กรโดยไม่ควรจะมีมอบหมายให้ผู้บริหารระดับรองเป็นเจ้าภาพแทน

2. การบริหารการเปลี่ยนแปลง การนำ BSC มาใช้ให้เกิดผลจะต้องนำแนวคิดในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเข้ามาใช้ร่วมด้วย เนื่องจากการนำ BSC มาใช้นั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ควรพิจารณาได้แก่ มุ่งเน้นการสื่อสารภายในและไม่ควรทำที่เดียว ทั้งองค์กร รวมทั้งจะต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับพนักงานด้วย

3. การนำ BSC มาใช้ต้องเน้นที่ความเร็ว เรียบง่าย ต่อเนื่อง และใช้เป็นประจำโดยความเร็วคือ ความเร็วในการพัฒนาและนำเอา BSC ไปใช้ การพัฒนาจึงมุ่งเน้นถึงการพัฒนามากกว่าความสมบูรณ์ เนื่องจาก BSC จะไม่มีวันสมบูรณ์ได้จนกว่าได้มีการใช้ความเรียบง่ายคือ ความเรียบง่ายในด้านหลักการแนวคิดที่ชัดเจนและตรงไปตรงมาความต่อเนื่อง คือ การนำ BSC มาใช้ไม่ใช่โครงการที่จะทำได้ไม่สำเร็จภายในเวลาไม่กี่เดือนหรือปี แต่การที่จะนำ BSC จนประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก BSC ไม่ได้สมบูรณ์ หรือถูกต้อง ในครั้งแรกที่ทำ ดังนั้น เมื่อนำ BSC มาใช้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ส่วนการใช้เป็นประจำหมายความว่าต้องนำ BSC มาใช้ผสมผสานกับการบริหารงานประจำวัน ไม่ว่าจะจัดให้มีการประชุมตาม BSC หรือทำให้ผลการดำเนินงานตาม BSC เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ชัดเจนอยู่ตลอดเวลา

4. การผูกผลของ BSC กับสิ่งที่จะจูงใจบุคลากร ถือเป็นประเด็นที่ยังถกเถียงกันอยู่ซึ่งการผูกกับสิ่งจูงใจนั้นหมายถึง ถ้าทำได้ตามเป้าหมายจะได้รับรางวัล แต่ถ้าไม่ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้จะไม่เกิดอะไรขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ยังจำเป็นต้องพิจารณาต่อไป

5. BSC ถือเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ ดังนั้นถ้าจะนำมาใช้ให้เกิดผลที่สุด ควรจะนำมาใช้ในด้านของกลยุทธ์เป็นหลัก ไม่ใช่เพียงแค่การประเมินผลให้ครบทั้ง 4 ด้านเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการกำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicators) เนื่องจากตัวชี้วัดที่อยู่ใน BSC นั้นควรจะเป็นตัวชี้วัดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Measures) มากกว่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวชี้วัดในการเตือนภัย (Safety Measures) ก่อนที่เราจะเริ่มทำ BSC องค์กรอาจจะมีตัวชี้วัดอยู่แล้วเป็นร้อย ๆ ตัวแต่การทำ BSC ไม่ใช่การนำเอาตัวชี้วัดในเชิงกลยุทธ์เป็นหลัก นั่นคือ ถ้าผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดดีขึ้นย่อมทำให้องค์กรดีขึ้นตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ส่วนตัวชี้วัดในการเตือนภัยนั้นจะเป็นตัวชี้วัดในการเตือนภัยมากกว่าผลการดำเนินงานนั้นสูงกว่าหรือต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2544 : 169-170)

1. รูปแบบ สภาตำบล ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มี รายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

(แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต.โดม 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน อบต.โดม 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน
2. โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง
3. การยุบองค์การบริหารส่วนตำบลถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 41 และ 42 วรรคสองและวรรคสาม
4. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 4.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 4.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
 - 4.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
5. อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 5.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 5.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ
 - 5.3 รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
 - 5.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญ ตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายทางซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2544 : 179)

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน ภาษีธุรกิจเฉพาะ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน อากรรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล อากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตร การประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

2. เงินอุดหนุนรัฐบาล

3. รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่นๆ ได้แก่ รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้ และรายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. เงินกู้ โดยมีหลักการดังนี้ กู้จาก กระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล การกู้ตามกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

แหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจากภาษีอากรต่าง ๆ ได้แก่

- 1.1 ภาษีบำรุงท้องที่
- 1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- 1.3 ภาษีป้าย
- 1.4 อากรการฆ่าสัตว์

2. รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- 2.1 เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยรังนกนางแอ่น
- 2.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- 2.3 เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
- 2.4 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- 2.5 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน

3. รายได้ที่ได้รับการจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3.1 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน อากรเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัด จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ กฎหมายว่าด้วยการนั้น (พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ร.บ. รถยนต์)

3.2 ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

3.3 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

4. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อจัดเก็บเพิ่มขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น อัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการนั้น

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง เงินค่าตอบแทนอื่นๆ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น ๆ และรายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

1. นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนักวิชาการได้พยายามอธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ไว้หลายท่าน ซึ่งมีความหมายที่คล้ายคลึงหรืออาจแตกต่างกันไปตามทัศนคติและภูมิหลังทางวิชาการดังนี้

บุญเสริม ศรีทา (2544 : 7) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในเรื่องการตัดสินใจ การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม และการร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมนั้นและเป็นการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา การเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดการพัฒนาและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจในเรื่องของการพัฒนา

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงในเมธี จันทจักรกรณ และสุธิดา รัตนวณิชย์พันธ์, 2541 : 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

สุทนต์ ทาวงศ์มา (2544 : 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม(Participation) ว่าชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้นๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดมิติของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 มิติคือ มีส่วนร่วมอะไรบ้าง มีส่วนร่วมกับใครบ้าง และการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาคำปัญหา การตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรม และการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากบทเรียนร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนานั้นๆ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแยก ความสำคัญได้ดังนี้ (สมบุรณ์ นันทวงศ์, 2542 :18-19)

1. เนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนในทุกโครงการจะมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งคือ เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมตลอดถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นที่ประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนได้ยอมรับและสนับสนุนต่อการพัฒนาชุมชนโครงการเหล่านั้นย่อมมีโอกาสที่จะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามหากประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนไม่ให้การสนับสนุนจนถึงขนาดทำการต่อต้านแล้ว โครงการพัฒนาชุมชนนั้นย่อมประสบกับความล้มเหลวในที่สุด

2. เนื่องจากการยอมรับว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่างๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น

3. เนื่องจากตระหนักว่า แนวคิดของการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่จะใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะสภาพปัญหาความต้องการ ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการที่จะให้รูปแบบของการพัฒนาชุมชนเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศนอกจากจะเป็นการแก้ไขปัญหามาไม่ตรงจุดแล้ว ยังอาจสร้างความล้มเหลวในการดำเนินโครงการสร้างการพัฒนาชุมชนได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าชุมชนไม่ยอมรับ ไม่ให้ความร่วมมือ หรือต่อต้านในสิ่งที่บังคับหรือชี้นำให้เขา

4. ส่วนประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ให้อำนาจประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมาเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นทุกระดับในการพัฒนาชุมชนก็เช่นกัน แนวคิดของการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้นๆ ช่วยเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนจริงๆ อาทิ ความเสมอภาคทางการเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้นๆ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักอดทนและอดกลั้นต่อความเห็นของบุคคลที่แตกต่างจากตน การใช้เหตุผล การเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การเคารพในสิทธิและหน้าที่ เป็นต้น

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยเหลือตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีโอกาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมี เงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ (ประเวศ วะสี, 2548 : 4)

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

หากไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสามารถ และไม่มีใจเต็มใจแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่เกิดขึ้น นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่จะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความพอใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทอนกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้ ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ (สุทัศน์ ทาวงศ์มา, 2544 : 7-9)

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการเป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในแง่องค์การ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไรบางกรณีแม้แต่

เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป

หลักการของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนที่สำคัญที่จะกระตุ้นหรือโน้มนำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ โดยมีผู้กล่าวถึง หลักการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

กองราชการส่วนตำบล (2543ข) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนาหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็ต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59

4. องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน

และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี/หรือข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

5.1 การร่วมปฏิบัติ ให้กลุ่มต่างๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

5.2 ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการ ในกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538

5.3 การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง

จากการศึกษากระบวนการหรือขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล และประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวในข้างต้น ซึ่งจะเห็นว่า ในกระบวนการวางแผนนั้นจะประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นติดตามและประเมินผล และขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำกระบวนการวางแผนมาศึกษาทั้ง 3 ขั้นตอน ก็จะศึกษาขั้นตอนการวางแผน ขั้นติดตามและประเมินผล ขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ ตามขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาของกองราชการส่วนตำบล (2543ก) แต่ผู้ศึกษาสรุปประเด็นที่สำคัญมาศึกษาในการวางแผนพัฒนาในครั้งนี้ได้เป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) ขั้นร่วมกำหนดความต้องการ 2) ขั้นร่วมจัดทำแผน 3) ขั้นร่วมรับรู้ ตรวจสอบแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะต่อแผน 4) ร่วมติดตาม และประเมินผล

กองราชการส่วนตำบล (2543ข) กล่าวถึง ประชาคมตามแนวคิดของกรมการปกครอง ได้กำหนดองค์ประกอบและบทบาทของประชาคม ไว้ดังนี้

1. ประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน 3 คน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้แก่

ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรก้าวหน้า ปราชญ์หมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน 1 คน อาสาสมัครประชาสงเคราะห์ อาสาพัฒนาชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์การพัฒนาเอกชน ฯลฯ รวมแล้วให้ได้จำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้านจำนวน 5-10 % ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน โดยมีการเลือกประธาน และเลขานุการประชาคมหมู่บ้านอย่างละ 1 ตำแหน่งจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน และได้กำหนดบทบาทประชาคมหมู่บ้านไว้ดังนี้

1.1 กำหนดปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ

1.2 เป็นองค์การตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและอำเภอ

1.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

1.4 นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม

1.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ

1.6 คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

2. ประชาคมตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนของประชาคมหมู่บ้านๆ ละ 10% แต่ไม่น้อยกว่า 7 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือก โดยให้มีประธานและเลขานุการประชาคมตำบลอย่างละ 1 ตำแหน่งเลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนกำหนดให้มีบทบาทดังนี้

2.1 วิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมของตำบลและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 เป็นองค์การตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานอำเภอทราบ

2.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

2.4 นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคมสำคัญประชาคมตำบล ประชาคมหมู่บ้านมีองค์ประกอบดังนี้ คือองค์การชุมชนและสถาบันต่างๆ ที่มีในตำบล หมู่บ้าน และองค์การชุมชนและสถาบันต่างๆ ภายนอกตำบล หมู่บ้าน ประกอบด้วย ส่วนราชการ ได้แก่ ส่วนราชการที่สังกัดจังหวัดและอำเภอ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

เกรตัน (Creighton, 2001 : 7-10 อ้างถึงในวิทยา บุญยะเวชชีวิน, 2543 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ให้มีทางออกที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดได้
 2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้
 3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งอาจจะมีเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งได้
 4. การหลีกเลี่ยงเผชิญหน้า บางครั้งความขัดแย้งนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถลดการเผชิญหน้าได้
 5. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น
 6. การดำรงไว้ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เป็นวิธีทางที่จะไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม
 7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชน ในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการและการตัดสินใจต่างๆ
 8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่า
- สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีประโยชน์ในการตัดสินใจ และความยุติธรรมในการแก้ปัญหา ลดภาระค่าใช้จ่ายและการเสียเวลาในการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผล

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของประสิทธิผล ไว้ดังนี้

พิทยา บรรวัฒนา (2542 : 180) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และองค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ องค์การที่มีประสิทธิผลสูงจึงเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการทำงานตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้าม องค์การที่มีประสิทธิผลต่ำจึงเป็นองค์การที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ ดังนั้นประสิทธิผลขององค์การจึงเป็นเรื่องของการหาคำตอบว่าองค์การที่ศึกษานั้นได้ดำเนินงานไปให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ได้สำเร็จแค่ไหน

เฮแมน และสก็อต (Haiman & Scott, 1974 อ้างถึงในวเรเทพ เชื้อเจ็ดองศ์, 2546 : 11) ประสิทธิผล หมายถึง การเปรียบเทียบการกระทำกับเกณฑ์ของความสำเร็จในอดีตและผลที่คาดหวังในอนาคต

สิรินทรญาภา จันทพิรกิจ (2546 : 20) ได้อธิบายเป้าหมายขององค์การไว้ว่า หมายถึง สภาพการณ์ที่องค์การปรารถนาให้บังได้เสริมว่าเป้าหมายเป็นเครื่องมือในการกำหนดสภาพการณ์ที่พึงปรารถนาในอนาคตเพื่อให้บรรลุผลและทำหน้าที่เป็นตัวสนับสนุนความชอบธรรมขององค์การ ทั้งสมาชิกขององค์การ และบุคคลภายนอกสามารถใช้เป้าหมายขององค์การเป็นมาตรฐานความสำเร็จขององค์การ

กล่าวโดยสรุปแล้วประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ความสามารถบรรลุเป้าหมายที่เป็นได้มากที่สุดขององค์การ โดยที่ยังสามารถรักษาปัจจัยนำเข้าระบบการทำงานสมาชิกในองค์การ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องให้ยังคงสนับสนุน การดำเนินงานขององค์การต่อไปได้

ลักษณะขององค์การที่มีประสิทธิผล

องค์การที่มีประสิทธิผล (Effective Organization) เป็นองค์การที่ถือได้ว่ามีความมั่นคง มีประสิทธิภาพ และมีความเจริญงอกงาม นั้นหมายความว่าองค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง องค์การที่สามารถผสมผสานความต้องการของบุคคลหรือความต้องการของสมาชิกในองค์การกับความต้องการหรือเป้าหมายขององค์การ โดยสามารถให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักวิชาการจำนวนมากได้พยายามศึกษาถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ขององค์การว่ามีลักษณะอย่างไร มีองค์ประกอบใดขององค์การที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์การต่างกันไป ซึ่งเครื่องมือหรือตัวแปรบางตัวให้ความสำคัญในเรื่องการวางแผน แต่บางตัวแปรให้ความสำคัญในเรื่องของผลผลิต จะขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของลักษณะองค์การว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น องค์การเอกชนมีลักษณะของการค้ากำไร องค์การที่เป็นส่วนราชการซึ่งไม่สามารถ

ประเมินผลผลิตเป็นตัวเลขเหมือนเอกชนได้ ก็จะทำให้ความสำคัญกับความสามารถในการปรับตัว การผสมผสาน หรือการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ ว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลลักษณะการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามจะเรียกได้ว่าก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์กร

อดิศร เกิดทอง (2546 : 28) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า เกณฑ์ในการวินิจฉัยขององค์การประสิทธิผล คือความร่วมมือช่วยเหลือกันทำงานโดยมุ่งจุดมุ่งสู่จุดมุ่งหมาย และความรู้สึกเป็นอิสระในการเสนอ ข้อคิดเห็นจากความรู้สึกในการแก้ปัญหานั้นจะเป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อผลอย่างแท้จริง และบรรยากาศการทำงานเป็นแบบให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ เกื้อกูลไปอย่างอิสระโดยเต็มใจ และไม่ถูกบังคับ

โดยสรุปลักษณะขององค์การที่มีประสิทธิผล ต้องมีลักษณะ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การสามารถผสมผสานความต้องการสมาชิกได้ การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคมและผลผลิตที่สูงขององค์การ

วิธีการวัดประสิทธิผล

ธงชัย สันติวงษ์ (2545 : 32-33) ได้สรุปเกณฑ์และการวัดประสิทธิผลขององค์การไว้ประกอบด้วย 30 เกณฑ์ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพรวม (Overall Effectiveness)
2. ผลผลิต (Productivity)
3. ประสิทธิภาพ (Efficiency)
4. กำไร (Profit)
5. คุณภาพ (Quality)
6. อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น (Accidents)
7. การเติบโต (Growth)
8. การขาดงาน (Absenteeism)
9. การลาออกจากงาน (Turnover)
10. ความพอใจในงาน (Job Satisfaction)
11. แรงจูงใจ (Motivation)
- 12.ขวัญและกำลังใจ (Morale)
13. การควบคุม (Control)
14. ความขัดแย้งและความสามัคคี (Conflict and Cohesion)
15. ความคล่องตัวและการปรับตัว (Flexibility /Adaptation)
16. การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal-Setting)

17. ความเห็นที่สอดคล้องกันของสมาชิกต่อเป้าหมาย (Goal Consensus)
18. การยอมรับในเป้าหมายขององค์กร (Internalized of Organizational Goals)
19. การเข้ากันได้ของบทบาทของสมาชิกและบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ที่กลุ่มกำหนด (Role and Norm Congruence)
20. ความสามารถในการมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร (Managerial Interpersonal Skills)
21. ความสามารถในการส่วนที่เกี่ยวกับงานขององค์กร (Managerial Task Skills)
22. การบริการข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร (Information Management and Communication)
23. ความพร้อมในทางต่างๆ ที่มีอยู่ (Readiness)
24. การสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อม (Utilization of Environment)
25. ทักษะและการสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ ภายนอก (Evaluation by External Entities)
26. ความมั่นคง (Stability)
27. คุณค่าของทรัพยากรด้านบุคคล (Value of Human Resources)
28. การมีส่วนร่วมและการร่วมแรงร่วมใจ (Participation and Shared influence)
29. ความตั้งใจและทุ่มเทในด้านการอบรมและพัฒนาบุคคล (Training and Development Emphasis)
30. การมุ่งความสำเร็จ (Achievement Emphasis)

สตีเฟน พี โรบบินส์ (Stephen P. Robbins, 1983 อ้างถึงในพิทยา บวรวัฒนา, 2542 : 184 - 197) เสนอวิธีวัดประสิทธิผลขององค์กร 4 วิธี คือ

1. วัดจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร (Goal-Attainment Approach) ซึ่งต้องเป็นเป้าหมายที่แท้จริงโดยวัดจาก “ปัจจัยนำออก” ตัวอย่างได้แก่ การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ MBO (Management by Objective) แต่ในทางปฏิบัติยังมีความสลับซับซ้อนเกินไปกล่าวคือ

- 1.1 เป้าหมายทางการ มีความแตกต่างจากเป้าหมายในทางปฏิบัติ
- 1.2 บุคคลใดที่มีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายขององค์กรอย่างแท้จริง
- 1.3 บางองค์กรมีหลายเป้าหมายและอาจขัดแย้งกัน เช่น การลงทุนวิจัยพัฒนาจะทำให้กำไรลดลง แต่จะส่งผลต่อกำไรที่สูงในอนาคต ซึ่งองค์กรต้องสร้างความสมดุล

2. วัดโดยใช้แนวคิดระบบ (System Approach) โดยเน้นที่ “ส่วนนำเข้า” เช่น ทรัพยากรทุน และบุคคล เพื่อทดแทนของเดิมกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยและความอยู่รอดวิธีนี้นั้นทำให้เห็นข้อบกพร่องอันเกิดจากการวิเคราะห์โดยประเมินจากเป้าหมาย ในกรณีที่องค์กรมีหลายเป้าหมายแต่จุดอ่อน ก็คือ องค์กรอาจจะหันไปสนใจวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแทนที่จะพิจารณาจากเป้าหมายที่แท้จริง

3. วัดจากความสามารถขององค์กรในการชนะใจผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีผลประโยชน์ (Strategic-Constituencies Approach) เพื่อไม่ให้กลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้น ซึ่งมีอำนาจควบคุมทรัพยากรที่จำเป็นต่อความอยู่รอดขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรว่าเขามีความต้องการ และคาดหวังอะไร ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนกันแต่ปัญหาที่คือใครเป็นผู้มีอิทธิพลที่แท้จริง เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

4. วัดจากค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิกองค์กร (Competing-Values Approach) เพราะสมาชิกมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับใครมีตำแหน่งอะไรจึงจะต้องวัดจากการผสมผสานผลประโยชน์ระหว่างบุคคลกับองค์กร

โรเบิร์ตและจอห์น (Robert. E. Quinn และ John Rohrbaugh, 1981 อ้างถึงในพิทยา บวรวัฒนา, 2542 : 197-200) ได้เสนอการวัดค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิก โดยพิจารณา 3 มิติ คือ

1. มองโครงสร้างองค์กรว่าเน้นการยืดหยุ่นหรือควบคุม เช่น ถ้าเน้นการยืดหยุ่น จะทำให้เกิดการปรับตัว การเปลี่ยนแปลง และ สร้างสรรค์ แต่ถ้าเน้นการควบคุมจะทำให้เกิดเสถียรภาพความเป็นระเบียบ และการคาดการณ์ได้ภายในองค์กร

2. มององค์กรว่าเน้นที่บุคคลหรือเน้นองค์กร ถ้าเน้นคนจะมีผลต่อความรู้สึกในการทำงาน แต่ถ้าเน้นองค์กรจะมีผลต่อผลผลิตที่สูงขึ้น

3. มององค์กรว่ามีการดำเนินงานและเป้าหมายอย่างไร การเน้นกระบวนการภายในต่าง ๆ จะมีผลต่อองค์กรในระยะยาว แต่ถ้าเน้นที่เป้าหมาย จะเป็นการมองในระยะสั้น

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสี จังหวัดชุมพร

ประวัติและความเป็นมาของอำเภอสี

อำเภอสี เป็นเมืองเก่าแก่ตามประวัติศาสตร์ อำเภอนี้ตั้งอยู่ภาคใต้ ทางฝั่งตะวันออกของประเทศไทย เมืองสี ตั้งอยู่ริมคลองสี ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2440 ได้ตั้งที่ทำการอำเภอสีครั้งแรก ณ หมู่ที่ 2 ตำบลนาโพธิ์ โดยใช้บ้านพักของนายริน ทองคำ เป็นที่ว่าการชั่วคราว จึงย้ายที่ว่าการไปอยู่ริมแม่น้ำสี ตำบลสี พ.ศ. 2462 ที่ว่าการอำเภอสี ชำรุคไม่สามารถใช้ปฏิบัติราชการได้ จึงย้ายไปใช้บ้านพักของนายสกล บุญสมบัติ คหบดี เป็นที่ว่าการอำเภอชั่วคราว 1 เมษายน 2462 ได้จัดสร้างที่ว่าการอำเภอสีขึ้นใหม่ ณ หมู่ที่ 5 ตำบลนาโพธิ์ 24 มกราคม 2511 ที่ว่าการอำเภอสีได้ถูกไฟไหม้ กรมการปกครองจึงอนุมัติงบประมาณพิเศษให้ก่อสร้างที่ว่าการอำเภอหลังใหม่และมีพิธีเปิดเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2512 ใช้ปฏิบัติราชการอยู่ถึง พ.ศ. 2544 เป็นระยะเวลา 32 ปี อาคารที่ว่าการอำเภอสีชำรุดทรุดโทรมตามสภาพการใช้งาน กรมการปกครองได้อนุมัติงบประมาณให้ก่อสร้างที่ว่าการอำเภอ

หลังใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2543 1 ตุลาคม 2544 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอศรี มาปฏิบัติงานที่ที่ว่าการอำเภอศรี หลังใหม่ ตั้งอยู่ที่ บ้านคอนรักษ์ หมู่ที่ 4 ตำบลศรี จนถึงปัจจุบัน และในอนาคตจะพัฒนาให้เป็น ศูนย์ราชการอำเภอศรีอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการประชาชน

ลักษณะที่ตั้ง เนื้อที่และอาณาเขต

อำเภอศรี ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลอ่าวไทย ด้านตะวันออกของภาคใต้ มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดรองมาจากอำเภอท่าแซะ และอำเภอเมืองชุมพร มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 40 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 799.578 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 499,738 ไร่ ที่ว่าการอำเภอศรี ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลศรี ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 550 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร 47 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมืองชุมพร

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอทุ่งตะโก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอศรี แบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พื้นที่ราบตอนกลาง พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ทางทิศตะวันตกเป็นที่สูงและภูเขา เทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศ ถัดจากแนวที่สูงมาทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบตอนกลาง ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่นและที่ราบลุ่ม เป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญสำหรับพื้นที่ทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอศรีเป็นเขตที่ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเหตุให้มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู

1. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-เดือนพฤษภาคม ในช่วงนี้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของภาคใต้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
2. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน-เดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้ เป็นมวลอากาศที่มีความชื้นสูง ดังนั้น เมื่อปะทะแนวเทือกเขาตะนาวศรี จึงทำให้เกิดฝนตกชุกตลอดพื้นที่อำเภอ

เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แบ่งออกเป็นตำบล 11 ตำบล 115 หมู่บ้าน โดยแยกเป็นหมู่บ้าน ตำบล รายละเอียด ดังนี้

ตำบลนาโพธิ์	8	หมู่บ้าน	ตำบลท่าหิน	10	หมู่บ้าน
ตำบลเขาค่าย	12	หมู่บ้าน	ตำบลด่านสวี	11	หมู่บ้าน
ตำบลสวี	4	หมู่บ้าน	ตำบลนาสัก	18	หมู่บ้าน
ตำบลปากแพรก	6	หมู่บ้าน	ตำบลครน	14	หมู่บ้าน
ตำบลทุ่งระยะ	11	หมู่บ้าน	ตำบลวิสัยใต้	10	หมู่บ้าน
ตำบลเขาทะลุ	12	หมู่บ้าน			

การปกครองส่วนท้องถิ่น

แบ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

เทศบาลตำบล 1 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลนาโพธิ์ มีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 และ 6
ตำบลนาโพธิ์ จำนวนครัวเรือน 1,100 ครัวเรือน ประชากร 3,300 คน

องค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์
2. องค์การบริหารส่วนตำบลด่านสวี
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาสัก
4. องค์การบริหารส่วนตำบลครน
5. องค์การบริหารส่วนตำบลวิสัยใต้
6. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหิน
7. องค์การบริหารส่วนตำบลสวี
8. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งระยะ
9. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะลุ
10. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค่าย

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม ผลิผลการเกษตรที่สำคัญและนํารายได้สู่ประชาชนชาวอำเภอสวี ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน กาแฟและสวนผลไม้ต่าง ๆ เช่น สับปะรด ทุเรียน ลองกอง ประมง การประมงในอำเภอสวี ส่วนใหญ่จะเป็นการประมงชายฝั่งเรือประมงขนาดเล็กและมีการเพาะเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลากะพงชายฝั่ง

2. อาชีพเสริม ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รวมทั้ง การรับจ้างด้านแรงงานภาคเกษตรกรรม

3. จำนวนธนาคาร มี 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสิน สาขาสุวิ ธนาคารกรุงไทย จำกัด มหาชน สาขาสุวิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสุวิ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มหาชน สาขาสุวิ

ข้อมูลด้านการศึกษา

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่
2. โรงเรียนสุวิวิทยา 077-531-1217
3. โรงเรียนด่านสุวิ 077-531 254
4. โรงเรียนนาสักวิทยา 077-521-254
5. โรงเรียนเขาทะลุพิทยาคม 077-520-076
6. โรงเรียนครนพิทยาคม 077-501-490
7. โรงเรียนระดับอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรักษธรรมบริหารธุรกิจ

ประชากร

จำนวนประชากร ทั้งสิ้นรวม 66,354 คน

ประชากรชาย 33,289 คน

ประชากรหญิง 33,065 คน

ความหนาแน่นของประชากร 83 / ตารางกิโลเมตร

โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่

1. โรงงานสุวิอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ที่ตั้งหมู่ที่ 4 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
2. โรงงานสหมิตรน้ำมันปาล์ม ที่ตั้งหมู่ที่ 12 ตำบลครน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
3. โรงงานซอสมะละกอ ที่ตั้งหมู่ที่ 3 ตำบลครน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
4. โรงงานโยมะพร้าว ที่ตั้งหมู่ที่ 7 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
5. โรงงานผลิตภัณฑ์กาแฟ ที่ตั้งหมู่ที่ 5 ตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสุวิ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ศึกษาตัวแปรความสัมพันธ์ของตัวแปร ตลอดจนผลการวิจัย เพื่อตรวจสอบและสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดทำแผนหลายปัจจัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาโดยการศึกษาประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลสี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลสี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยสามารถ สรุปแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ได้ ดังนี้

อานันท์ จันทวรรณดี (2544 : 48) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านเป้าหมายของการที่มีผลต่อการตัดสินใจนำแนวคิดการประเมินแบบลิจิตสมคูลมาใช้ในองค์การ กรณีศึกษาฝ่ายทรัพยากรบุคคล และธุรการทั่วไป บริษัทพาต้าฟู้ดอินดัสตรี จำกัด ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ผู้บริหาร ให้การสนับสนุนและมีวิสัยทัศน์ในด้านการพัฒนาองค์การอยู่ในระดับมาก รวมทั้งมีเงินทุนที่สามารถเอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์ และการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ

วัชพงษ์ แสนอินทร์อำนาจ (2545 : 59-61) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยในการจัดการองค์การมีการจัดครบทุกแห่ง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากปัจจัยต่างๆ พบว่า ปัจจัยในด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการวางแผนพัฒนา ความสามารถในการวางแผนพัฒนา และ ความศรัทธาต่อประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาของกรรมการบริหาร อบต. มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ในทิศทางบวกในระดับต่ำ

สุदारรณ์ มีบัว (2547 : 140-142) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบล ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รัชกร รัชมิกิตกุล (2547 : 49-50) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของฝ่ายเภสัชกรรมโรงพยาบาลสูงเนินที่สร้างขึ้นตามหลักการประเมินผลแบบลิจิตสมคูล ในงานบริการจ่ายยาผู้ป่วยนอกและงานบริหารเวชภัณฑ์คลัง ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินผลแบบลิจิตสมคูลในงานบริการจ่ายยาผู้ป่วยนอกและงานบริหารเวชภัณฑ์คลัง โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความครอบคลุมในมุมมองที่กว้างในการเรียนรู้และพัฒนาที่สามารถบอกถึงอนาคตที่ดีในการพัฒนาองค์การ และมุมมองด้านการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถบอกถึงการอยู่รอดและเลี้ยงตนเองได้ แม้จะมีงบประมาณที่สนับสนุนจากภาครัฐเป็นรายหัวประชากรที่ลดลงจากเดิม

เกรียงไกร ทองจิตติ (2547 : 38-42) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับมากไปน้อยคือ มีความสามารถในการจัดเตรียมการวางแผน การกำหนดทางเลือก และการปฏิบัติตามแผน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสามารถการจัดเตรียมการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีขีดความสามารถในการจัดเตรียม การวางแผนโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนก่อนจะวางแผน รองลงมาคือ การวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ โดยพิจารณาถึงลักษณะและสาเหตุ และมีการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในด้านความสามัคคีของชุมชน ด้านกำหนดทางเลือกโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการคัดเลือกปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา รองลงมาคือ มีการพิจารณาปัญหาโดยคำนึงถึงการยอมรับร่วมกันของชุมชน และมีการพิจารณาข้อดี ข้อเสียของทางเลือกโดยมีการอภิปรายร่วมกัน ด้านลงมือปฏิบัติตามแผนพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน รองลงมาคือ มีการจัดสรรแบ่งทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามแผน และมีการกำหนดแนวทางหรือแผนงานในการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการประเมินผลก่อนลงมือปฏิบัติตามแผนจากผู้เชี่ยวชาญ รองลงมาคือ มีการประเมินผลหลังลงมือปฏิบัติตามแผนจากผลงาน และมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนของแผนจากงบประมาณที่ใช้

สายสมร ศิริษะ (2550 : 43-44) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทากาส ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทากาส หัวหน้ากลุ่มสตรีแม่บ้าน และผู้นำเยาวชน ของชุมชนไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงจำนวน 6 หมู่บ้าน ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทากาส ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำแผนพัฒนาตำบล 1-3 ปี มีแนวทางแก้ไข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลด้านโครงสร้างพื้นฐานแล้ว แต่ยังคงมีความประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับมากที่สุด และอยากมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ลลิตศักดิ์ สาระอาภรณ์ (2550 : 50-52) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมาคือ การชี้แจงงบประมาณรายรับ-รายจ่ายให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจาก

ประชาชนเพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมายและองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน

มัลลิกา เจียวกิต (2550 : 38-39) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. รองลงมา เป็นปัญหาประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผน

เนรมิต สายสุด (2550 : 50-52) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ คือ ด้านการบริหารจัดการและการบริการประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ พบว่า การบริหารจัดการ และการบริการประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ทวิศ โพธิ์เสถ (2550 : 57-58) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังไผ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมทราบ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

อาคม ธนุทอง (2550 : 78-80) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมกำกับติดตามผล และปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ แนวทางควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

อดิศักดิ์ คำเพราะ (2550 : 65-67) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผล ด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับประโยชน์และด้านการร่วมดำเนินการ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ควรนำรูปแบบและปัญหาที่ค้นพบไปปรับปรุงการบริหารงานในเทศบาล

อรอุมา มุ่งต่อกิจ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นศึกษาเทศบาลในจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลในจังหวัดระยอง ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2548 และยังมีอีกบางส่วนที่ยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2549 ของเทศบาลในจังหวัดระยอง พบว่า อยู่ในระดับมาก ทำให้เห็นว่า ประชาชนมีความสนใจในการบริหารงานของเทศบาลที่มีผลกระทบต่อนตนเองทั้งในทางตรงและทางอ้อม

กิตติศักดิ์ รัตนโนชา (2550 : 67-68) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวม และด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตาม

และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ว่าควรแจ้งกำหนดการประชุมล่วงหน้า ควรทำหนังสือเชิญประชุม ควรจัดประชุมให้ตรงกับวันหยุด ควรรายงานการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอโครงการต่าง ๆ

สุรศักดิ์ พรหมศิริพัฒน์ (2550 : 45-47) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่ามะกาอยู่ในระดับต่ำในทุกด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ร้อยละ 54.7 ในด้านการเมืองและบริหาร ร้อยละ 65.8 ในด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม และร้อยละ 80.3 ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่ามะกา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ปัจจัยด้านอายุ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ในโอกาสต่อไปจึงสมควรวิจัยกลยุทธ์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

เจริญ กองไชย (2550 : 57-58) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงใน อำเภอู่เชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงในโดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจติดตามการดำเนินงานตามแผนมากกว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการดำเนินการตามแผน คือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการตรวจติดตามการดำเนินงานตามแผน คือ มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจงานโครงการกิจกรรม

จำริญ แก้วมะไฟ (2550 : 70-72) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและด้านการแสดงความคิดเห็น การกำหนดปัญหา การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา การดำเนินการ การได้รับผลประโยชน์และด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศชาย ผู้มีอายุ 40- 49 ปี ผู้นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีอาชีพกิจการส่วนตัว และมีรายได้ 10,000 ขึ้นไป เป็นกลุ่มประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากกว่าประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ

บริหารส่วนตำบลบวละ พบว่าประชาชนไม่เข้าใจว่าทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไม รองลงมา คือ นายก และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญจัดทำแผน สถานที่ประชุม ไม่เหมาะสม และผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำแผนให้ เหมาะสม ทำการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล ให้มีความเข้าใจ ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และส่งเสริมให้ ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดอนาคตของชุมชน

มังกร กลิ่นแก้ว (2550 : 48-49) ได้วิจัยเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคม หมู่บ้านต่อการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิ อำเภอกวนเคียง จังหวัด สงขลา ผลการวิจัยพบว่า รวมระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมหมู่บ้านต่อการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผล กระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน ต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน สำหรับปัญหาอุปสรรค และข้อคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพิ่มขึ้น ส่งเสริมและให้ความรู้ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และเสริมสร้างความสามัคคี ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

สุภาพ เนียมตะขบ (2550 : 65-67) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล : กรณีศึกษา เทศบาลคำเขื่อนแก้ว อำเภอกำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการ วิเคราะห์พบว่า ประชาชนในพื้นที่ร้อยละ 51.2 แทบจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลเลย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องของการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาล ประกอบกับต้องดิ้นรนขนขวายทำมาหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จึงทำให้ไม่มี เวลาสนใจทางด้านการเมือง การปกครองตนเอง การบริหารงานของคณะผู้บริหารเทศบาล ยังเน้นย้ำ แต่ในเรื่องของโครงการที่เป็นโครงสร้างด้านพื้นฐาน ยังไม่ให้ความสนใจในโครงการด้านการส่งเสริม อาชีพสร้างรายได้ โครงการการรวมกลุ่มของประชาชน หรือโครงการที่ลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับ ประชาชนเท่าที่ควร

ประสิทธิ์ สินธุอุทัย (2550 : 57-58) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกูด อำเภอกอโกธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกูด อำเภอ โกธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการติดตาม/ประเมินผล

อยู่ในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.0 รองลงมาได้แก่ด้านการดำเนินกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 92.5 ด้านการร่วมคิดและเสนอแนวทาง คิดเป็นร้อยละ 90.3 และด้านการได้รับผลประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 82.0 ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย ไม่แตกต่างกัน ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่เสนอมามากที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การที่ชุมชนหมู่บ้านได้เคยจัดการประชุม และจัดทำแผนพัฒนาสามปีไปแล้วแต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำโครงการต่าง ๆ ไม่ตรงตามแผนพัฒนาที่วางไว้ และปัญหาการไม่มีเวลาร่วมประชุมของประชาชน

สุชาติ ชัยศิริพันธุ์ (2551 : 50-52) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประชาชนจำนวนหนึ่งยังมีความรู้ความเข้าใจที่ผิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลว่าเป็นวิธีการเดียวที่ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนและพัฒนาเทศบาลที่ถูกต้องคือแผนพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันดูแล ร่วมใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมระดับมากในการได้รับผลประโยชน์เป็นอันดับแรก รองลงมามีส่วนร่วมระดับปานกลางด้านการนำไปปฏิบัติด้านการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ร่วมตรวจสอบแผนพัฒนาท้องถิ่นและร่วมคัดค้านการดำเนินงานพัฒนาที่ไม่ถูกต้องและมีส่วนร่วมน้อยที่สุดด้านการตรวจสอบ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีเพศ อายุ และอาชีพ แตกต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนเทศบาลตำบลทับสะแกที่มีระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

Wachtel Hartford & Hughes (1999) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวคิดการประเมินผลแบบลิจิตสมดุลในหน่วยผลิตไฟฟ้าใ้หม่น้ำร้อนลาวกของศูนย์วิทยาศาสตร์สุภาพมหาวิทยาลัยโคโรนาโด ผลการศึกษาพบว่า การใช้แนวคิดการประเมินผลแบบลิจิตสมดุลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ในการวางแผนกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า

ด้านการดำเนินการกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงานและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

Huang & Others (2004) ได้ศึกษาการนำแนวคิดการประเมินผลแบบลิจิตสมคูล มาใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลใต้หวัน ผลการศึกษาพบว่า มุมมองด้านการดำเนินงานกระบวนการภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดพบว่าอัตราการรายงานผลตรวจทางชีวเคมีที่มีความล่าช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดใน 30 นาทีก่อนใช้ 12.8% หลังใช้การประเมินแบบลิจิตสมคูล ลดลงเป็น 8.3% ส่วนมุมมองด้านลูกค้าพบว่าผู้มารับบริการมีความพึงพอใจมากขึ้นหลังจากใช้การดำเนินงานแบบลิจิตสมคูล ด้านการเรียนรู้และพัฒนา พบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น ส่วนด้านการเงินพบว่า รายได้ของหน่วยงานเพิ่มขึ้นหลังจากใช้การดำเนินงานแบบลิจิตสมคูล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชนและคณะกรรมการจัดทำแผน ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาดังกล่าวมาปรับใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไป

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลตามแนวคิดลิจิตสมคูลขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และกำหนดตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัญหาและกำหนดโครงสร้างของการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ทางเลือกและการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลและการปรับปรุงแผนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร

1. การศึกษาสภาพปัญหาและกำหนดโครงสร้างของการวางแผน เป็นขั้นตอนในกระบวนการวางแผน ซึ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรขององค์การ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการพิจารณานโยบายรัฐ การพิจารณาสภาพของเศรษฐกิจและการพิจารณาปัจจัยภายนอกดังงานวิจัยของสิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล

คลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมาคือ การชี้แจงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจากประชาชนเพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมายและองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผนพัฒนาตำบล และกำหนดความเป็นไปได้และเฉพาะเจาะจง สามารถวัดระดับความสำเร็จได้ สามารถทำได้ มีเหตุผลและสอดคล้องกับความเป็นจริง และมีการกำหนดเวลาที่จะกระทำให้สำเร็จ ดังแนวคิดของกองราชการส่วนตำบล (2543ก) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง และดังแนวคิดของสมบูรณ์ นันทวงศ์ (2542 : 18-19) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าโครงการพัฒนาชุมชนในทุกโครงการจะมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งคือเพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมตลอดถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนได้ยอมรับและสนับสนุนต่อการพัฒนาชุมชนโครงการเหล่านั้นย่อมมีโอกาสที่จะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามหากประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนไม่ให้การสนับสนุนจนถึงขนาดทำการต่อต้านแล้ว โครงการพัฒนาชุมชนนั้นย่อมประสบกับความล้มเหลวในที่สุด และเกิดจากการยอมรับว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ทางเลือกและการจัดทำแผน เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเลือก การมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบทุกระดับ การจัดทำแผนให้เหมาะสมกับเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์

ขององค์การ ดังงานวิจัยของกิตติศักดิ์ รัตนโนชา (2550 : 67-68) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวม และด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการกำหนด ปัญหา ด้านการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และ ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

4. การปฏิบัติตามแผน เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การรับผิดชอบการนำแผน ไปปฏิบัติ การอบรมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ ของแผน การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำแผนไปปฏิบัติให้เหมาะสม และความมุ่งมั่นของ บุคลากรที่จะนำแผนไปปฏิบัติ ดังงานวิจัยของสุดาวรรณ มีบัว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมี ส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลางปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ สมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

5. การประเมินผลและการปรับปรุงแผนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบระดับความสำเร็จการตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบสมรรถนะขององค์การในการนำแผนไปปฏิบัติ การประเมินผลการนำแผน ไปปฏิบัติ และการปรับปรุงแผนให้เหมาะสม ดังงานวิจัยของสายสมร ศิริชะ (2550 : 43-44) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทากาส ผลการศึกษา พบว่า ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทากาส หัวหน้ากลุ่มสตรีแม่บ้าน และผู้นำ เยาวชนของชุมชนไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน 6 หมู่บ้าน ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทากาส ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำแผนพัฒนาตำบล 1-3 ปี มีแนวทางแก้ไข และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลด้านโครงสร้างพื้นฐานแล้ว แต่ยังมีความประสงค์ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับมากที่สุด และ อยากมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ ความเป็นไปได้ของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยลิจิตสมดุล หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร มีการบริหาร องค์การโดยใช้ลิจิตสมดุลขององค์การ ประกอบด้วย ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านลูกค้าและ บุคลากร ด้านการดำเนินงาน และด้านการพัฒนาองค์การ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลมีประสิทธิภาพ ตรงต่อความต้องการของประชาชน

1. ด้านงบประมาณและการเงิน เป็นการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอสีวิ จังหวัดชุมพร จัดทำด้วยความประหยัด ความมีประสิทธิภาพความคุ้มค่าของ การใช้ทรัพยากร การใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การตรวจสอบป้องกันการรั่วไหล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังงานวิจัยของสุภาพ เนียมตะขบ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล : กรณีศึกษา เทศบาล คำเขื่อนแก้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องของการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาล ประกอบกับต้องดิ้นรนขนขวายทำมาหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จึงทำให้ไม่มี เวลาสนใจทางด้านการเมือง การปกครองตนเอง การบริหารงานของคณะผู้บริหารเทศบาล ยังเน้นย้ำ แต่ในเรื่องของโครงการที่เป็นโครงสร้างด้านพื้นฐาน ยังไม่ให้ความสนใจในโครงการด้านการส่งเสริม อาชีพสร้างรายได้ โครงการการรวมกลุ่มของประชาชน หรือโครงการที่ลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับ ประชาชนเท่าที่ควร

2. ด้านลูกค้าและบุคลากร ซึ่งประชาชนผู้รับบริการ นักวิชาการหน่วยงานราชการและ รัฐวิสาหกิจ รัฐบาล และผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์ ในตำบลในอำเภอสีวิ จังหวัดชุมพรดังงานวิจัยของ อาคม ธนุทอง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ และการมีส่วนร่วม กำกับติดตามผล และปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ แนวทางควรให้องค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

3. ด้านการดำเนินงาน เป็นการดำเนินการภายในขององค์การโดยจัดความรู้ความสามารถ ของบุคลากร ทักษะจริยธรรม ขวัญและกำลังใจ กระบวนการทำงานวัฒนธรรมองค์การ ของผู้บริหาร คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และประชาชน ได้ร่วมปฏิบัติการในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา

ตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอศรี จังหวัดชุมพร ให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังแนวคิดของกองราชการส่วนตำบล (2543ข) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามใน การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน การร่วมปฏิบัติ ให้กลุ่มต่างๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538

4. ด้านการพัฒนาองค์การ เป็นการพัฒนาองค์การโดยการนำนวัตกรรม ได้แก่ งานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบงาน การสร้างเครือข่าย ระบบการตรวจค้นข้อมูล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโครงการที่จัดทำในแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอศรี จังหวัดชุมพร ดังงานวิจัยของอดิศักดิ์ คำเพราะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผล ด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับประโยชน์และด้านการร่วมดำเนินการ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ควรนำรูปแบบและปัญหาที่ค้นพบไปปรับปรุงการบริหารงานในเทศบาล

จากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการวางแผนพัฒนาตำบล แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน ทฤษฎีการกระทำทางสังคม และแนวทางการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอศรี จังหวัดชุมพร ได้นำมาประยุกต์ใช้การกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลตามแนวคิดลิขิตสมดุลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอศรี จังหวัดชุมพรต่อไป